

Terveyttä edistävä liikunta kunnissa vuonna 2014

TEAvisari

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Kuntaliitto
Kommunförbundet

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

TERVEYTTÄ EDISTÄVÄ LIIKUNTA KUNNISSA VUONNA 2014

Tiedonkeruulomake lähetettiin kaikkiin Suomen kuntiin, liikuntatoimien yhdyshenkilöille, keväällä 2014. Kaikkiaan 249 kuntaa (78 %) toimitti tietonsa. Vastanneet kunnat kattoivat 92 prosenttia koko maan väestöstä.

Kuntien terveyttä edistävää toimintaa selvittävä tiedonkeruu on toteutettu aikaisemmin vuosina 2010 ja 2012. Vuonna 2010 kaikkiaan 269 kuntaa (79 %) ja vuonna 2012 kaikkiaan 229 kuntaa (68 %) toimitti tietonsa.

Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 301

ISBN (nid) 978-951-790-382-0

ISSN (nid) 0357-2498

ISBN (pdf) 978-951-790-383-7

ISSN (pdf) 2342-4788

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Suomen Kuntaliitto

Kunnossa kaiken ikää -ohjelma

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Toimittaja: Anna Puurunen

Työryhmä: Pia Hakamäki, Jyrki Komulainen, Vesa Saaristo,

Kari Sjöholm, Timo Ståhl

Ulkoasu: Kotisaari Graphic Management Oy

Kuvat: Jiri Halttunen, Mikko Käkelä ja Studio Juha Sorri

Paino: Kirjapaino Kari 2015

Jakelu: Kunnossa kaiken ikää -ohjelma

Lutakonaukio 1, 40100 Jyväskylä

www.kkiiohjelma.fi

Jyväskylä 2015

Copyright © Kunnossa kaiken ikää -ohjelma

SITOUTUMINEN

kuvaa terveysliikunnan asemaa kunnan strategia-asia-
kirjoissa ja toimialan vuosittaisissa talous- ja toiminta-
suunnitelmissa.

JOHTAMINEN

kuvaa terveysliikunnan organisointia, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa.

SEURANTA JA ARVIOINTI

kuvaavat liikunta-aktiivisuuden ja siihen vaikuttavien
tekijöiden seurantaa ja analyysiä väestöryhmittäin sekä
niiden raportointia yksikön johtoryhmälle ja luottamus-
henkilöille.

VOIMAVARAT

kuvaavat henkilöstön ja muiden voimavarojen
mitoitusta ja osaamista.

OSALLISUUS

kuvaa kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua liikun-
tapalveluiden ja liikuntaympäristöjen kehittämiseen ja
arviointiin sekä palautteen keräämistä ja raportointia.

YDINTOIMINNAT

ovat koko väestön liikunnan edistämisen ydintoimintoja,
jotka jokaisessa kunnassa tulisi toteuttaa.

ESIPUHE

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuonna 2013 julkaisemat *Muutosta liikkeellä! Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020* korostavat kuntatason poikkihallinnollisen, -ammattillisen ja -sektorin strategisen tärkeitä merkityksiä suomalaisen väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikunnan kokonaisuudessa. Kunnan toimintaympäristössä tavoitetaan parhaiten koko yhteiskunnassa eri-ikäiset, eri sosioekonomisiin ryhmiin kuuluvat sekä fyysisen aktiivisuuden janalla eri kohtiin sijoittuvat ihmiset. Tavoittaminen tapahtuu erityisesti varhaiskasvatyüksiköiden, koulujen, liikuntaolosuhteiden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden kautta.

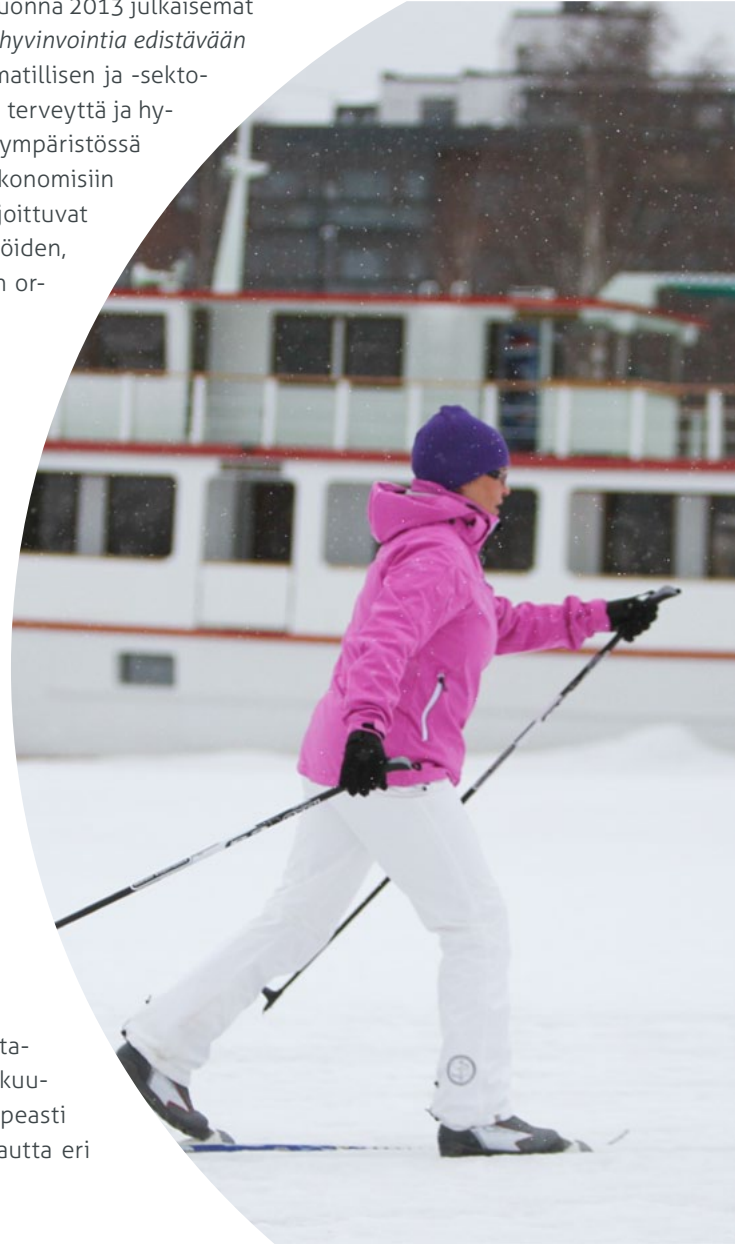
Uusi liikuntalaki vahvistaa kunnan peruspalveluluonnetta tämentämällä kunnan vastuita liikunnassa. Tehtävien toteuttaminen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä. Laissa säädetään myös kunnan vastuusta arvioida asukkaidensa liikuntaaktiivisuutta. Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä (TEAvisari) vastaa osaltaan näihin haasteisiin ja tukee kuntia niiden toimeenpanossa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on vuodesta 2010 alkaen kerännyt kahden vuoden välein tietoa liikunnan edistämisestä ja sen muutoksista kunnissa. Tulosten pääraportointikanava on maksuton ja kaikille avoin TEAvisari-verkkopalvelu, jossa voi tutustua kunta- ja aluekohtaisiin tuloksiin sähköisesti. Tämän julkaisun tavoitteena on kuvata tiiviissä muodossa liikunnan edistämisen tilannetta ja kehitystä koko maassa vuosina 2010–2014. Vastaavaan laajempaan tuotokseen voi tutustua opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisusarjan trendiraportissa.

Haluan kiittää Terveyden ja hyvinvoinnin laitosta ja Suomen Kuntaliittoa kumppaneineen tämän työn toteuttamisesta. Lisäksi kiitos kuuluu Kunnossa kaiken ikää -ohjelmalle tiedon puristamisesta nopeasti luettavaan muotoon sekä tiedon levittämistä verkostojensa kautta eri toimijoiden käyttöön.

Päivi Aalto-Nevalainen

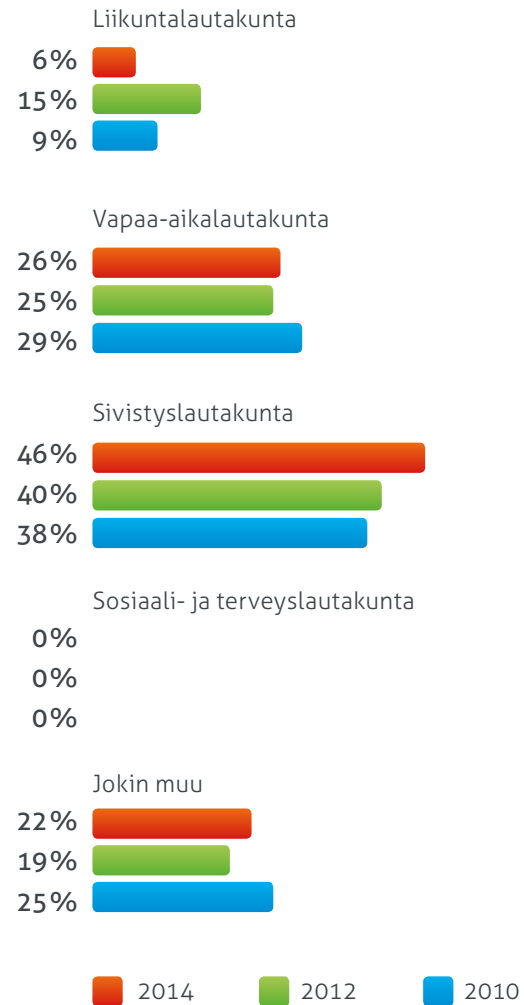
kulttuuriasianneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö

Liikunnan organisointi kunnissa

SIVISTYSLAUTAKUNTA VASTAA YHÄ USEAMMIN LIIKUNNAN EDISTÄMISESTÄ KUNNASSA

Liikunnan edistämisestä kunnassa vastaa edelleen yleisimmin sivistyslautakunta (46 %). Liikuntalautakunta vastaa liikunnan edistämisestä vain kaupunkimaisissa kunnissa. Yhdessäkään kunnassa sosiaali- ja terveyslautakunta ei vastaa liikunnan edistämisestä.

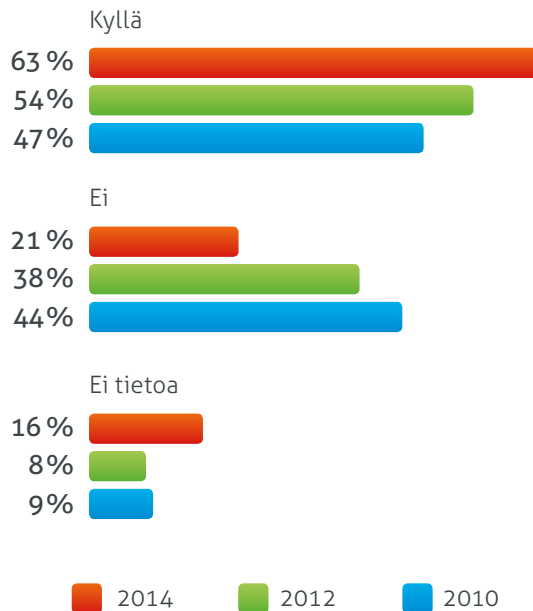

Liikunnasta vastaava luottamusorganisaatio kunnissa

Sitoutuminen terveystoimien edistämiseen

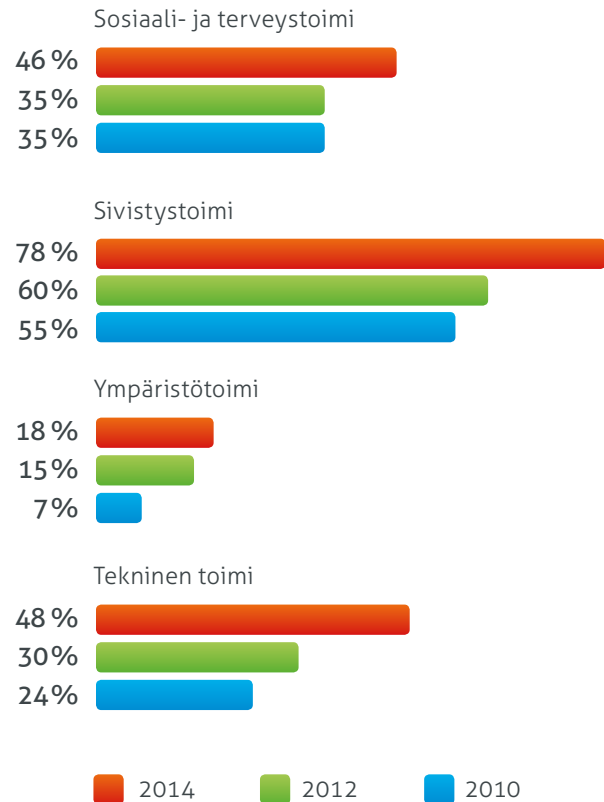
LIIKUNNAN EDISTÄMINEN STRATEGIATASOLLA KASVUSSA

Kuntalaisten liikunnan edistämistä oli käsitelty kuntastrategiassa yleisemmin kuin aikaisempina tiedonkeruuvuosina (2010: 47 %, 2012: 54 %, 2014: 63 %). Kasvua on tapahtunut erityisesti maaseutumaisissa kunnissa, joista nykyään jo yli puolessa liikunnan edistäminen on mukana kuntastrategiassa (2010: 39 %, 2012: 46 %, 2014: 58 %). Kaupunkimaisissa kunnissa käsittelyn yleisyys on säilynyt noin 70 prosentin tuntumassa kaikkina tiedonkeruuvuosina.

Kuntalaisten liikunnan edistämisen käsittely kuluneen valtuustokauden kuntastrategiassa

Hieman alle puolet (46 %) vastanneista kunnista ilmoitti käsitelleensä liikunnan edistämistä sosiaali- ja terveystoimen hallintokohtaisissa suunnitelmissa, mikä on enemmän kuin aikaisemmissa tiedonkeruissa (2010: 35 %, 2012: 35 %). Miltei yhtä suuri osa (42 %) vastaajista ilmoitti, ettei tiedä onko asiaa käsitelty kyseisissä suunnitelmissa. Liikunnan edistämistä oli käsitelty jonkin verran edellisiä tiedonkeruuvuosia yleisemmin sivistystoimen, ympäristötoimen sekä teknisen toimen asiakirjoissa.

Liikunnan edistämisen käsittely eri toimialojen hallinnonalakohtaisissa suunnitelmissa

POIKKIHALLINNOILLISTEN TYÖRYHMIEN MÄÄRÄ ENNALLAAN

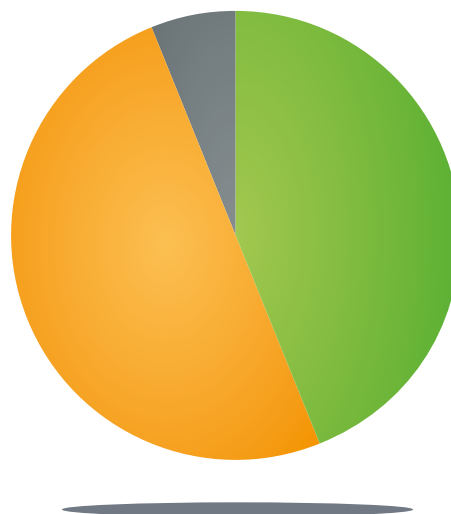
Liikunnan edistämistä käsittelevien poikkihallinnollisten työryhmien yleisyys kunnissa ei ole muuttunut merkittävästi tiedonkeruuvuosien välillä. Kunakin tiedonkeruuvuonna noin kolmannes vastaajista ilmoitti, että kunnassa toimii poikkihallinnollinen työryhmä liikunnan edistämistä vastaavan toimialan vetämänä. Samoin kolmannes kunnista ilmoitti, että työryhmä kokoontuu jonkin muun toimialan johtamana.

LÄHILIIKUNTAPAIKKOJEN KEHITTÄMINEN YLEISTYNYT

Yhä suurempi osa kunnista (62 %) ilmoitti, että kunnassa on tehty lähiliikuntapaikkojen kehittämiseksi suunnitelma tai kehittämisohjelma (2010: 43 %, 2012 56 %). Tyypillisimmin lähiliikuntapaikkojen kehittämissuunnitelma on tehty osana liikuntapaikkasuunnitelmaa tai osana jotain muuta suunnitelmaa. Erillinen lähiliikuntapaikkasuunnitelma on vain 10 prosentilla kunnista. Erityistä kasvua lähiliikuntapaikkojen kehittämisessä on tapahtunut taajaan asutuissa kunnissa (2010: 43 %, 2012: 45 %, 2014: 70 %).

PYÖRÄILYN JA KÄVELYN EDISTÄMISESSÄ VIELÄ PARANNETTAVAA

Vuoden 2014 tiedonkeruussa kysyttiin ensimmäistä kertaa kuntien pyöräilyn ja kävelyn edistämisen suunnittelusta. Puolet kunnista ilmoitti, ettei heillä ole suunnitelmaa tai ohjelmaa pyöräilyn ja kävelyn edistämiseksi. Suunnitelma tai ohjelma löytyy 44 prosentissa kunnista. Yleisimmin suunnitelma on osa jotain muuta kuin liikunnan tai erillisen pyöräilyn ja kävelyn edistämisen ohjelmaa. Erillinen pyöräilyn ja kävelyn edistämisen suunnitelma löytyi selvästi useammin kaupunkimaisista kunnista (74 %) kuin maaseutumaisista kunnista (32 %).

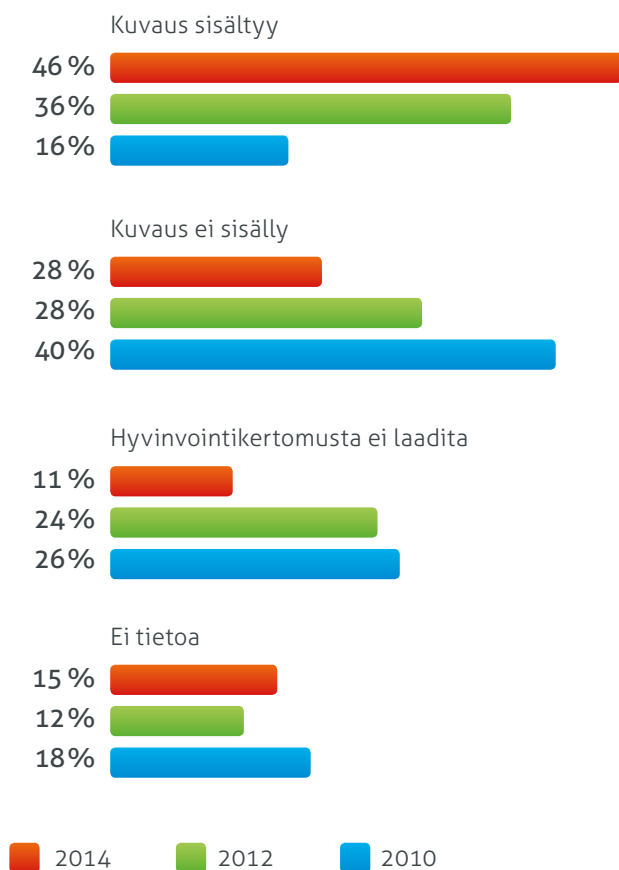

*Pyöräilyn ja kävelyn edistämisen suunnitelman
tai ohjelman yleisyys kunnissa*

- 44 % Kyllä
- 50 % Ei
- 6 % Ei tietoa

HYVINVOINTIKERTOMUS LAADITAAN YHÄ USEAMMASSA KUNNASSA – MYÖS LIIKUNTA-AKTIIVISUUDEN KUVAUS OSANA HYVINVOINTIKERTOMUSTA ON YLEISTYNYT

Kunnassa toteutettavaa hyvinvointipolitiikkaa kuvaa laaja hyvinvointikertomus. Kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden kuvauksen sisällyttäminen hyvinvointikertomukseen on yleistynyt merkittävästi ensimmäisestä tiedonkeruuvuodesta, vaikka paljon on vielä parannettavaa: vuonna 2014 miltei joka toinen kunta (46 %) kertoi kuvauksen sisältyvän hyvinvointikertomukseen, kun vuonna 2010 näin teki vain 16 prosenttia kunnista.

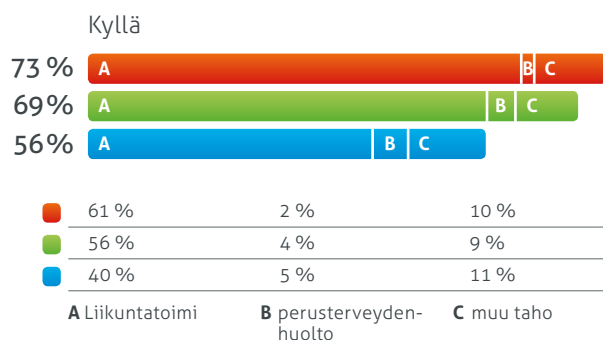
*Kuvaus kuntalaisten liikunta-aktiivisuudesta
hyvinvointikertomuksessa*

Liikunnan johtaminen kunnissa

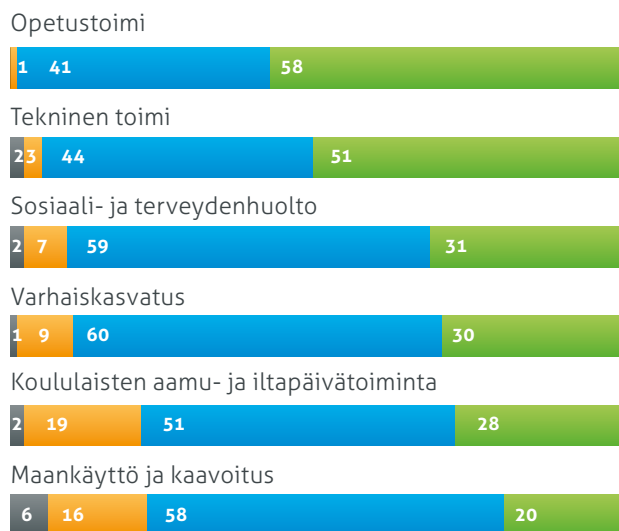
TERVEYTTÄ EDISTÄVÄN LIIKUNNAN KOORDINOINTI VAHVISTUNUT

Terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan koordinointi on selkiytynyt kunnissa merkittävästi tiedonkeruuvuosi- en aikana (2010: 56 %, 2012: 69 %, 2014: 73 %). Terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa koordinoi kokonaisuutena yhä yleisemmin liikuntatoimi (2010: 40 %, 2012: 56 %, 2014: 61 %).

Terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan koordinoitivastuu kunnassa on sovittu

Kunnan liikunnasta vastaava taho tekee tiivistä yhteistyötä liikunnan edistämiseksi yleisimmin opetustoimen (58 %) sekä teknisen toimen (51 %) kanssa. Yli puolessa kunnista tehdään lisäksi vähintään jonkin verran yhteistyötä varhaiskasvatuksen, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maankäytön ja kaavoituksen kanssa.

Liikunnasta vastaavan toimialan ja muiden tahojen välinen yhteistyö liikunnan edistämiseksi

TAVOITTEIDEN MÄÄRITTELY LIIKUNNAN EDISTÄMISEKSI ON LISÄÄNTYNYT, MUTTA SEURANTAMITTARIT PUUTTUVAT YHÄ

Liikunnan edistämisestä vastaavan toimialan toiminta- ja taloussuunnitelmassa on määritelty tavoitteet ja toimenpiteet kuntalaisten liikunnan edistämiseksi selvästi yleisemmin kuin resurssit ja seurantamittarit. Trendi on ollut sama myös aikaisempina tiedonkeruuvuosina.

Lasten ja nuorten liikunnan osalta kasvua on tapahtunut merkittävästi ensimmäisestä tiedonkeruuvuodesta. Nyt tavoitteet ja toimenpiteet on määritelty jo kolmessa kunnassa neljästä ja seurantamittarit joka toisessa kunnassa. Työikäisten liikunnan osalta tavoitteet ja toimenpiteet on määritelty hieman yli ja seurantamittarit hieman alle puolessa kunnista. Ikääntyneiden liikunnalle on asetettu tavoitteet ja toimenpiteet noin 70 prosentissa kunnista ja seurantamittarit noin joka toisessa kunnassa. Työikäisten ja ikääntyneiden osalta kasvua kaikissa osa-alueissa on ensimmäisestä tiedonkeruusta tapahtunut noin kymmenen prosenttiyksikköä.

Maahanmuuttajien liikunnan tavoitteiden, toimenpiteiden, resurssien ja seurantamittareiden määrittely on kasvanut noin viisi prosenttiyksikköä vuoden 2012 tiedonkeruusta, lukujen ollessa nyt noin 15 prosenttia. Sukupuolten tasa-arvon osalta luvut ovat pysyneet hyvin samoina kuin edellisessä tiedonkeruussa; kymmenen prosentin tuntumassa. Soveltavan liikunnan osalta tavoitteet ja toimenpiteet on määritelty hieman alle puolessa kunnista ja resurssit sekä seurantamittarit reilussa kolmanneksessa kunnista.

VÄESTÖMÄÄRÄLTÄÄN SUURISSA KUNNISSA PÄÄTETÄÄN KOKO KUNNAN VÄESTÖN LIIKUNTA EDISTÄVISTÄ TOIMENPITEISTÄ PIENIÄ KUNTIA USEAMMIN

Hieman yli puolet kunnista (58 %) ilmoitti, että liikunnan edistämisestä vastaavassa työryhmässä tai luottamushallinnossa oli päätetty vuosina 2013–2014 toimenpiteistä, joiden tavoitteena on edistää mahdollisimman laajasti kunnan väestön liikuntaa (2010: 50 %, 2012: 62 %). Jokaisena tiedonkeruuvuotena tavoitteet kuntalaisten liikunnan edistämiseksi oli päätetty selvästi yleisemmin väestömäärältään yli 20 000 asukkaan kunnissa (keskimäärin 80 %) verrattuna väestömäärältään tätä pienempiin kuntiin (keskimäärin 50 %).

Kuntien nimeämät tärkeimmät toimenpiteet kunnan väestön liikunnan edistämiseksi liittyvät liikuntapaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon, lähiliikuntapaikkarakentamiseen, liikuntaneuvonnan edistämiseen, liikuntatapah- tumien järjestämiseen, eri ikäryhmien liikunta-aktiivisuuden lisäämiseen sekä terveysliikuntahankkeisiin tai -projekteihin.

Toimenpiteiden seuranta ja arviointi

KUNTALAISTEN LIIKUNTA-AKTIIVISUUDEN SEURANTA YLEISTYMÄSSÄ

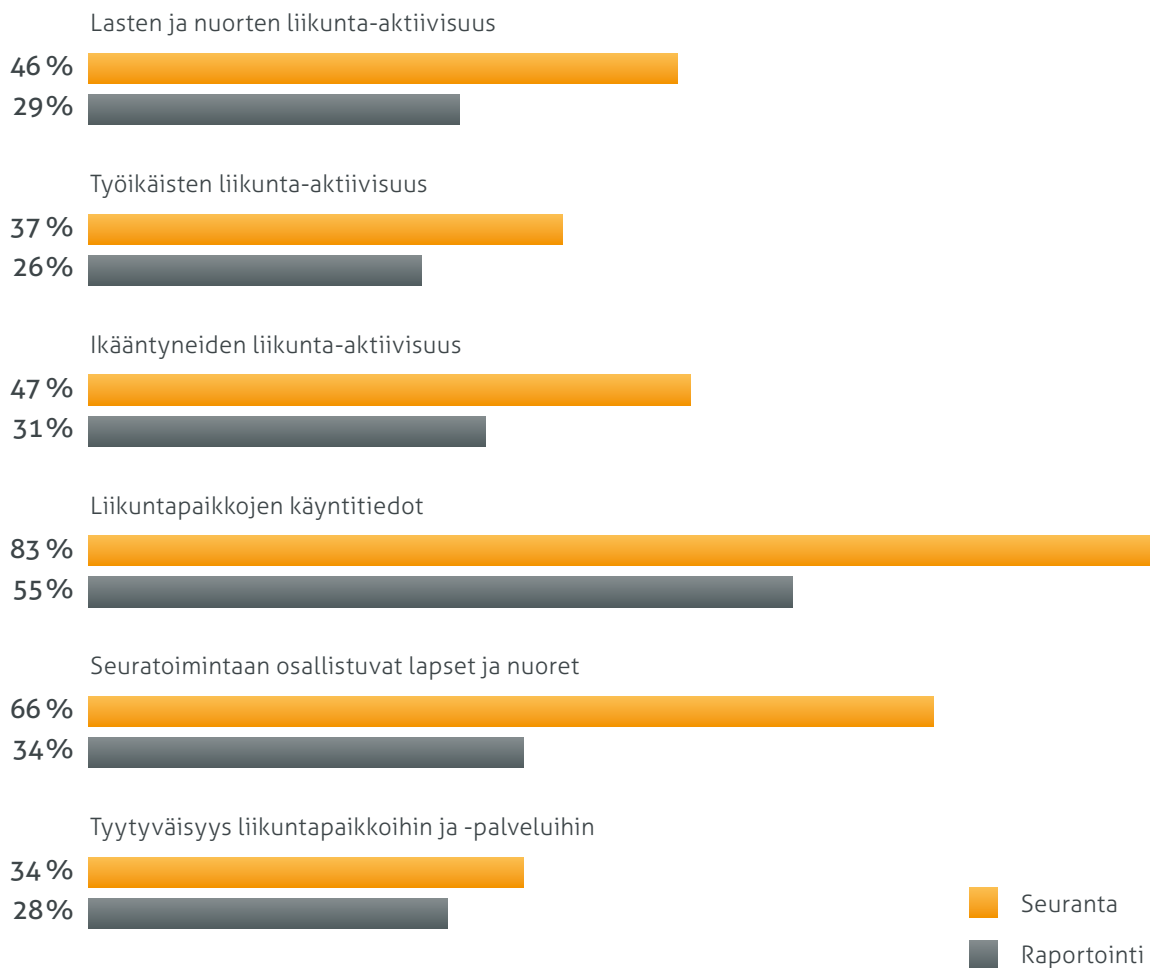
Lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikääntyneiden liikunta-aktiivisuutta seuraa vuosittain tai joka toinen vuosi noin puolet kunnista liikunnan edistämisestä vastaavan toimialan toteuttamana. Yleisimmin seurataan lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta, mikä jätetään kokonaan tekemättä vain joka kolmannessa kunnassa. Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden seuranta joka toinen vuosi tai useammin on yleistynyt (2010: 38 %, 2012: 56 %, 2014: 62 %). Lisäksi enemmistö kunnista (2010: 64 %, 2012: 69 %, 2014: 68 %) seuraa joka toinen vuosi tai useammin liikuntaseuratoimintaan osallistuvien lasten ja nuorten määrää.

Työikäisten liikunta-aktiivisuuden seuranta jää puolestaan kokonaan toteuttamatta joka toisessa kunnassa. Työikäisten (2012: 39 %, 2014: 42 %) ja ikääntyneiden (2012: 53 %, 2014: 53 %) liikunta-aktiivisuuden seuranta vähintään joka toinen vuosi on pysynyt samalla tasolla kuin aikaisempina tiedonkeruuvuosina. Kaikista aktiivisimmin kunnat seuraavat liikuntapaikkojen käyntitietoja; noin 80 prosenttia kunnista on seurannut käyntitietoja joka toinen vuosi tai useammin kaikkina tiedonkeruuvuosina.

KUNTALAISTEN LIIKUNTA-AKTIIVISUUDEN RAPORTOINNISSA PARANNETTAVAA

Lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikääntyneiden liikunta-aktiivisuus raportoidaan liikunnasta vastaavan toimialan toteuttamana vuosittain noin joka kolmannessa kunnassa osana hyvinvointikertomusta tai muuta vastaavaa raporttia.

Liikuntapaikkojen käyntitiedot raportoi vuosittain hieman useampi kuin joka toinen kunta (55 %). Liikuntaseuratoimintaan osallistuvien lasten ja nuorten määrän sekä kuntalaisten tyytyväisyyden kunnan liikuntapaikkoihin ja -palveluihin raportoi vuosittain noin joka kolmas kunta.

Liikunta-aktiivisuuden ja -tietojen vuosittaisen seurannan ja raportoinnin yleisyys kunnissa vuonna 2014

Liikunnan edistämisen voimavarat

LIIKUNTAPALVELUJEN HALLINTOON JA SUUNNITTELUUN KÄYTETTÄVISSÄ VÄHEMMÄN AIKAA KUIN ENNEN

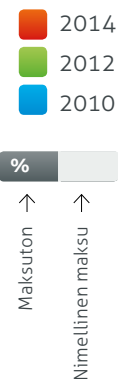
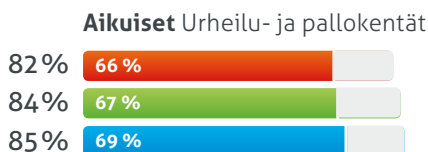
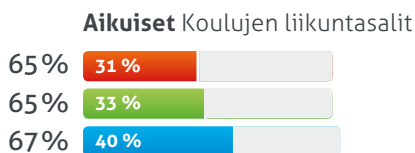
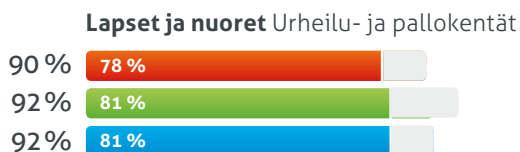
Liikunnan edistämisen hallinnon ja suunnittelun henkilöitä toimi kunnissa vuonna 2014 saman verran kuin vuonna 2012. Henkilöstöä oli keskimäärin 0,8 henkilötyövuotta 10 000 asukasta kohden. Liikunnan edistämisestä kunnassa vastaavan johtavan viranhaltijan virka-/toiminimike oli tyypillisesti vapaa-aikasihteeri, sivistys(toimen) johtaja, liikuntas sihteeri, liikunta(toimen)johtaja tai vapaa-aika(toimen)johtaja. Muita yleisiä nimikkeitä olivat vapaa-aika(toimen)päällikkö, liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja tai -sihteeri, liikuntapäällikkö sekä liikunnanohjaaja.

Viidennessä viranhaltijoista käyttää koko työaikansa liikuntapalvelujen hallintoon ja suunnitteluun (2012: 26 %, 2014: 20 %). Joka neljännessä kunnassa johtava viranhaltija käyttää liikuntapalvelujen hallintoon ja suunnitteluun vähemmän kuin yhden päivän viikossa (2012: 15 %, 2014: 24 %). Noin 40 prosenttia (samoin kuin 2012) kunnista ilmoitti, että kunnassa toimii johtavan viranhaltijan lisäksi myös muita liikunnan hallinnon ja suunnittelun ammattihenkilöitä.

LIIKUNTAVUOROJEN MAKSUTTOMUUS VÄHENEMÄSSÄ

Seurojen järjestämät lasten ja nuorten harjoitusvuorot koulujen liikuntasaleissa sekä urheilu- ja pallokentillä ovat maksuttomia suuressa osassa kunnista. Koulujen liikuntasalien käyttö on maksullista joka kolmannessa kunnassa ja urheilu- ja pallokenttien käyttö joka viidennessä kunnassa. Pääsääntöisesti maksut ovat kuitenkin hyvin nimellisiä; enintään kymmenen prosenttia todellisista kustannuksista. Vuoden 2014 tiedonkeruussa maksuttomien tai nimellisen maksun sisältävien harjoitusvuorojen yleisyys on vain hieman vähäisempää kuin aikaisempina tiedonkeruuvuosina, mutta muutoksen suunta on huolestuttava.

Aikuisillekaan ei tarjota enää aivan yhtä usein maksuttomia seurojen järjestämiä harjoitusvuoroja kuin aikaisemmin. Koulujen salit ovat maksuttomassa käytössä joka kolmannessa kunnassa ja urheilu- ja pallokenttien käyttö on maksutonta kahdessa kunnassa kolmesta. Sekä lasten ja nuorten että aikuisten harjoitusvuorot ovat huomattavasti yleisemmin maksuttomia maaseutumaisissa kunnissa kuin kaupunkimaisissa kunnissa.

Maksuttomien ja nimellisen maksun sisältävien seurojen järjestämien harjoitusvuorojen yleisyys kunnissa

Kuntalaisten osallisuus

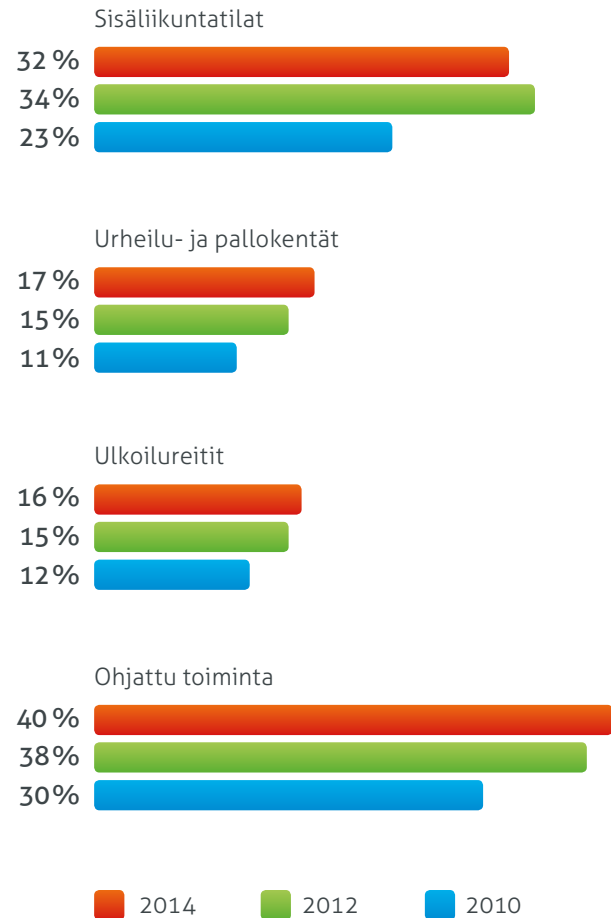
KUNNAN YHTEISTYÖ LIIKUNTASEUROJEN JA YHDISTYSTEN KANSSA

Liikuntaseurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiselimien yleisyys ei ole muuttunut merkittävästi aiemmista tiedonkeruuvuosista. Säännöllisesti kokoontuva asiantuntijaelin on perustettu joka viidenteen kuntaan (2010: 17 %, 2012: 24 %). Kunnan koolle kutsumia seurojen ja yhdistysten yhteiskokouksia järjestetään 71 prosentissa kunnista (2010: 68 %, 2012: 69 %).

PALAUTTEEN KERÄÄMINEN LIIKUNTAPAIKKOJEN JA -PALVELUIDEN KÄYTTÄJILTÄ ON YLEISTYNYT HIEMAN

Liki puolet kunnista kerää kuntalaisilta palautetta liikuntaympäristön tai liikuntapalvelujen kehittämiseksi asiakaskyselyiden ja palautelaatikon kautta. Joka kolmas kunta kerää palautetta verkossa.

Palautteen kysyminen kunnan liikuntapaikoista ja -palveluista näyttää pääosin hieman yleistyneen aikaisempaan tiedonkeruuvuosiin verrattuna. Eniten palautetta kysytään ohjatusta toiminnasta; näin tekee 40 prosenttia kunnista. Kolmannes kunnista kerää palautetta sisäliikuntatilojen käyttäjiltä. Urheilu- ja palloilukenttien sekä ulkoilureittien käyttäjiltä kysytään palautetta selvästi harvemmin, vain reilussa 15 prosentissa kunnista.

Palautteen kerääminen kunnan liikuntapaikkojen ja -palvelujen käyttäjiltä

Koko väestön liikunnan edistämisen ydintoiminnot

KOHDENNETTUA LIIKUNTANEUVONTAA JÄRJESTETÄÄN HARVEMMIN KUIN LIIKKUMISRYHMIÄ

Kunnissa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä yleisimmin ikääntyneille (92 %) ja työikäisille (80 %), liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille (73 %) sekä toimintaesteisille (67 %). Eri kohderyhmille suunnattua liikuntaneuvontaa järjestetään selvästi harvemmassa kunnassa kuin liikkumisryhmiä. Useimmin liikuntaneuvontaa järjestetään ikääntyneille (76 %), työikäisille (66 %) sekä painonhallintaa tarvitseville (62 %).

Kohdennettuja liikkumis- ja liikuntaneuvontaryhmiä on lisätty kunnissa erityisesti painonhallintaa tarvitseville, toimintaesteisille (aiemmin liikkumisesteiset), maahanmuuttajille sekä työttömille. Kullekin joukolle kohdennettujen ryhmien yleisyys on kasvanut tiedonkeruu vuosien 2010 ja 2014 välillä noin kymmenellä prosenttiyksiköllä.

LIIKUNNAN EDISTÄMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Vuoden 2014 tiedonkeruussa selvitettiin ensimmäistä kertaa varhaiskasvatuksessa toteutettavia liikkumista lisääviä toimenpiteitä. 79 prosenttia kunnista ilmoitti, että lasten liikunnallisuutta edistävät toimintatavat on kirjattu kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lisäksi 70 prosentissa kunnista on järjestetty täydennyskoulutusta varhaiskasvatushenkilöstön tietoisuuden lisäämiseksi liikkumisen ja hyvinvoinnin yhteyksistä.

LIIKUNTAA KOULUPÄIVIIN

Peruskouluissa yleisimmin käytetyt keinot liikunnan lisäämiseen koulupäivän aikana ovat pihojen kehittäminen liikkumiseen innostaviksi ja houkutteleviksi lähi-liikuntapaikoiksi (60 %) sekä sisäliikuntatilojen hyödyntäminen liikuntatuntien ulkopuolella (55 %). Reilusti alle puolessa peruskouluista koululaisia aktivoidaan koulumatkaliikuntaan, käytetään pitkiä liikuntavälitunteja tai koulutetaan liikunnan vertaisohjaajia. Liikuntaa lisäävissä toimenpiteissä on paljon kehittämispotentiaalia, erityisesti yläkoululaisten ryhmässä (THL 2013).

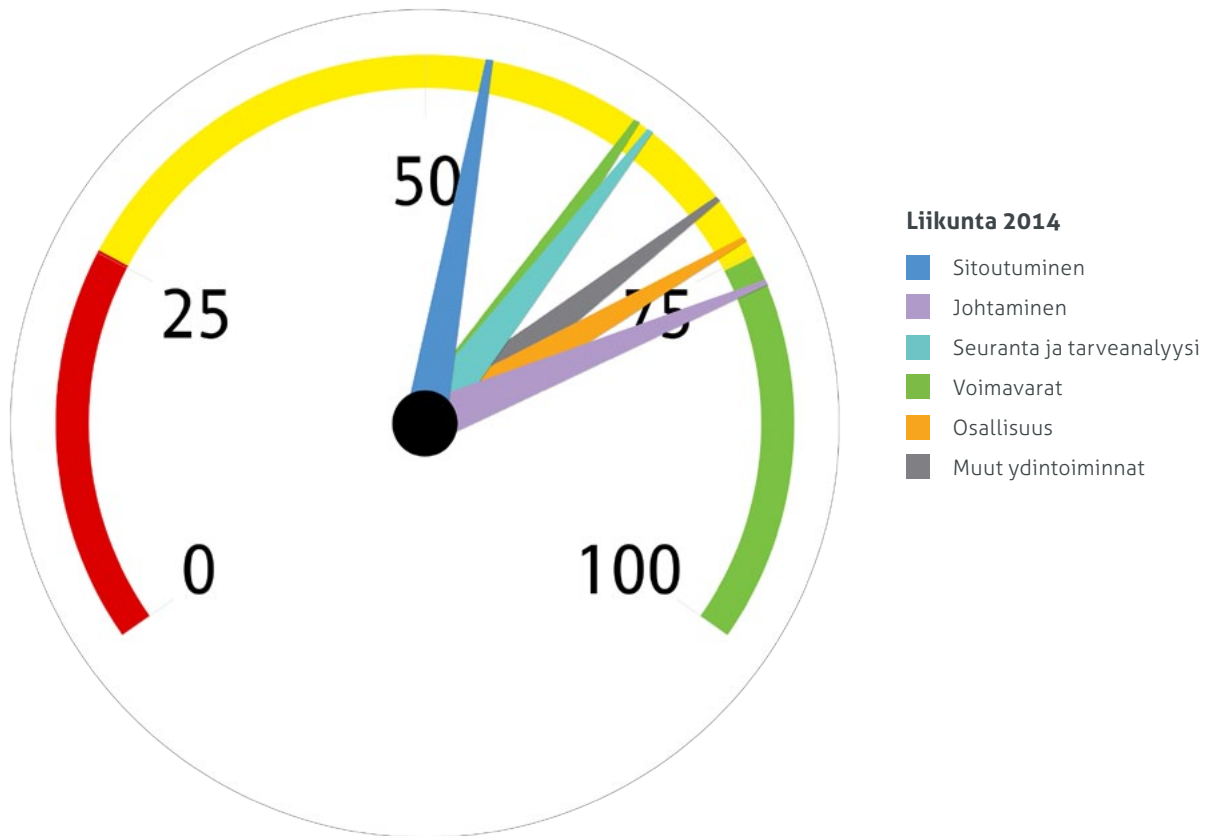
RAHAN JA RESURSSIEN PUUTE KESKEISIN HAASTE LIIKUNNAN EDISTÄMISESSÄ KUNNISSA

Kunnat ilmoittivat keskeisimmiksi haasteiksi liikunnan edistämässä liian vähäiset henkilöstöresurssit sekä kunnan heikon taloudellisen tilanteen. Muita usein mainittuja haasteita olivat riittävien liikuntapalveluiden järjestäminen kasvavalle ikääntyvien kuntalaisten joukolle, resurssien puute, liikuntapaikkojen vähäisyys sekä liikuntapaikkojen ylläpito/kunnostus ja rakentaminen sekä pitkät välimatkat liikuntapaikoille. Lisäksi haasteeksi koettiin yhteistyön ontuminen sosiaali- ja terveystoimen kanssa, poikkihallinnollisen yhteistyön puuttuminen, paine maksuttomien liikuntavuorojen poistamiseen, liikkumattomuus sekä liikuntaneuvonnan kehittäminen/ puuttuminen.

Terveyttä edistävä liikunta kunnissa 2014 -julkaisu nostaa esille keskeisiä tietoja kuntien terveyttä edistävän liikunnan nykytilasta. Julkaisussa verrataan vuoden 2014 tietoja vuosina 2012 ja 2010 toteutetuista tiedonkeruista saatuihin tuloksiin. Kuntakohtaiset tiedot ovat vapaasti tarkasteltavissa maksuttomassa TEAviisari-verkkopalvelussa.

www.thl.fi/TEAviisari

Lähteet:

THL, Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2013